

Nr 375.

Av herrar **Staxäng** och **Nilsson** i Göingegården, *angående utredning om effektivisering och utvidgning av kontrollföreningsverksamheten.*

Under det nu tilländalupna världskriget har kontrollföreningsverksamheten otvivelaktigt varit av stor betydelse för landets livsmedelsförsörjning. Detta framgår bland annat därav att mjölkavkastningen över de kontrollerade besättningarna under senare år, då sviterna av föregående års missväxt helt eller delvis övervunnits, varit högre än någonsin förut. Detta förhållande belyses av efterföljande sammanställning, som utvisar produktionsutvecklingen inom de kontrollerade besättningarna sedan kontrollåret 1938/39, då samtliga förut uppnådda resultat överträffades.

Kontrollår	Kg smörfett per ko
1938—39	134,2
1939—40	130,8
1940—41	124,1
1941—42	123,6
1942—43	128,8
1943—44	135,9
1944—45	137,7

Motsvarande utveckling inom de okontrollerade besättningarna kan icke med säkerhet klarläggas. Verkställda utredningar giva emellertid vid handen, att medelsavkastningen inom de okontrollerade besättningarna legat på en avsevärt lägre nivå och även lidit större avbräck under kriget än vad fallet varit i fråga om de kontrollerade besättningarna.

Då mjölkproduktionen utgör jordbrukets viktigaste inkomstkälla, är det uppenbart, att sagda förbättrande även måste påverka det ekonomiska utbytet av jordbruksdriften vid respektive egendomar. Det är därför av stort allmänt intresse att kontrollföreningsverksamheten allt framgent bibehålles och utvecklas till att omfatta största möjliga antal nötkreatursbesättningar.

Av föreliggande statistiska uppgifter framgår emellertid, att allenast något mer än 20 procent av samtliga kor i riket för närvarande stå under kontroll samt att sagda kor företrädesvis tillhöra medelstora och stora besättningar. Orsaken härtill står till synes i samband därmed, att kostnaderna för kontrollen bliva oproportionerligt höga vid små jordbruk, där kontroll-

assistenterna icke kunna beredas full sysselsättning under respektive kontroll dagar. I anledning härav har det allmänna sedan flera år tillbaka främjat bildandet av s. k. provmjölkkningsringar. Denna form av kontroll har emellertid icke vunnit väntad utbredning i riket, beroende därpå att respektive djurinnehavare vid sådan kontroll i regel sakna möjlighet att uppnå personlig kontakt med vederbörande kontrollassistent för erhållande av erforderliga upplysningar rörande kontrollresultatens praktiska utnyttjande vid avelns och utfodringens planläggning inom respektive besättningar. Visserligen är assistenternas kontakt med djurinnehavarna större vid de fullständiga kontrollformerna, men även här föreligger en allvarlig brist däruti, att assistenterna i allmänhet ej äga nödig kompetens när det gäller såväl att ge en fullgod rådgivning som att utöva en tillräcklig kontroll för en rationellt och ekonomiskt ordnad ladugårdsdrift.

Det är därför av stor vikt, att respektive kontrollassistenter erhålla erforderlig teoretisk och praktisk utbildning på ifrågasvarande område.

Men även om dessa önskemål kunna realiseras, kvarstår dock problemet att vid de mindre brukningsdelarna ge assistenterna ytterligare arbetsuppgifter, då själva kontrollarbetet vid dessa jordbruk, som förut nämnts, ej ger dem full sysselsättning. Som en utväg att bättre utnyttja deras arbetstid torde man allvarligt kunna överväga, om inte lantbruksbokföringen framför allt vid de mindre jordbruken samtidigt kunde skötas av kontrollassistenter. De nu ifrågasatta åtgärderna torde därför även vara ägnade att främja verksamhetens utveckling genom att bereda kontrollföreningarna ökad möjlighet att med framgång konkurrera om den bästa arbetskraften på området. Härvid bör det även beaktas, att kontrollföreningarna under angiven förutsättning torde kunna bereda sina kontrollanter bättre arbetsförhållanden genom att tilldela dem mindre kontrollkretsar, som öppna möjlighet för assistenterna att i ökad utsträckning hålla sig med fast bostad.

För kontrollföreningsverksamhetens framtida utveckling torde det även vara av stor vikt, att mejerihanteringen så långt möjligt är bidrager till verksamhetens finansiering efter i huvudsak samma grunder, som försöksvis prövats inom Östergötlands läns hushållningssällskaps område.

Med hänsyn till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning beträffande vilka åtgärder, som lämpligen böra vidtagas i syfte att till nötkreatursskötselns främjande effektivisera och vidga den nuvarande kontrollföreningsverksamheten.

Stockholm den 23 januari 1946.

Ernst V. Staxäng.

Gust. Nilsson
i Göingegården.